

4. februar 2018

Velferdsprofitør

Ordet har moralsk nedsettende klang, men hva er problemet?

Når ordet «profitør» dukker opp, er debatten garantert politisk. Som lesere av Klassekampen har fått med seg er det (igjen) tilløp til en kampanje mot «velferdsprofitører». Det dreier seg om private selskaper som tilbyr omsorgstjenester. Utgangspunktet denne gangen er et selskap som har utbetalt meget store utbytter til eierne, noe man tilskriver en tilsvarende underfinansiering av tjenestene som selskapet er forpliktet til å levere. Uten kjennskap til avtalen og tjenestene skal jeg ikke ta stilling i den konkrete saken. Men overskuddene som oppgis synes svært høye, så en undersøkelse av avtalen og driften er åpenbart på sin plass.

Mer interessant er tilløpet til prinsippdebatt. Fra venstresiden fremholdes det at velferdstjenester må drives av offentlig ansatte, som garanti mot en utbytting av dem tjenestene er ment å tilgodese. Tankegangen er åpenbart at enhver fortjeneste for tjenesteleverandøren – ut over offentlig lønn – går på bekostning av tjenesten. Det blir for enkelt. Det er som kjent fullt mulig å søle vekk midler i offentlig regi også.

Oftest er det flere måter å organisere en virksomhet på, offentlig som privat. De mest vellykkede vil ha lavere omkostninger enn de mindre vellykkede, uten at det reduserer ytelsene eller ansattes vilkår. Konkurransen kan bidra til god ressursutnyttelse. Men det forutsetter naturligvis at krav til tjenestevilkårene og kvaliteten av ytelsene er fastlagt, og blir kontrollert. Videre forutsetter det at det er reell konkurranse i markedet, noe som ikke er selvsagt. Et bidrag til å motvirke degenerering av konkurransen kan være å kjøre en delt modell – dels offentlig og dels konkurransebasert drift. Men det stiller også krav til organiseringen, - et tema for seg. Uansett modell kommer man ikke utenom at det er de praktiske løsningene som blir avgjørende.

En annen side av kampen mot «velferdsprofitører» er hva man definerer som offentlig finansiert velferd. Eldreomsorg er i bildet nå. Men hva med private legetjenester som i det vesentlige dekkes av staten? Fastleger er åpenbart greit for alle. Spesialisttjenester er også greit for de fleste, i hvert fall så lenge omfanget er så beskjedent at det ikke undergraver rekrutteringen til offentlige sykehus. Men hvis man vil gå inn i problemstillingen litt dypere, er det grunn til å spørre om pleie og medisinske tjenester står i en særstilling som velferd. For eldre mennesker er det

rimeligvis så, men for barn og unge vil skoler og utdanning være «velferd» som avgjør meget for resten av livet. - Boligpolitikken på 1950-tallet hadde et utgangspunkt i at «ingen skal tjene på å eie andres hjem», ergo selveierpolitikken med Husbanken og boligkooperasjonen. Løsningen var vellykket i kampen mot den akutte bolignøden, men den tendensiøst formulerte begrunnelsen var ikke et godt utgangspunkt for velferdsstatens langsiktige boligpolitikk.

Altså: Organisering og drift av offentlig finansiert virksomhet krever stødige hender for håndteringen av mange kryssende hensyn. Det gjelder velferd, hva man nå legger i begrepet, og det gjelder annen offentlig finansiert virksomhet. De overordnede politiske mål må realiseres gjennom kvalifisert oppfølging av praktiske løsninger. En følelsesladet, ideologisk tilnærming fører ikke frem. Kampen mot «velferdsprofitører» i omsorgsbransjen bærer preg av å være drevet av offentlig ansattes monopolinteresser snarere enn samfunnsinteresser.

5